

Allah Her Şeyi Bir Ölçüye Göre Yaratmıştır

Evren birbirinden farklı özelliklere sahip varlıkların oluşturduğu bir bütündür. Evrendeki varlıklara dikkat ettiğimiz zaman hepsinin belli bir ölçü dâhilinde yaratıldıklarını görürüz. Evrende gelişigüzel hiçbir şey yoktur. Her varlık bir plan, program ve ölçü içinde yaratılmıştır. Her şeyi bir ölçüye göre yaratan Allah, evrendeki her varlığa yapacağı işe uygun yapı, biçim, özellik ve yetenek vermiştir.

Kur'anı Kerim'de bu durumu açıklayan ayetler vardır:

"Rahman'ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Bir kere daha bak! Hiçbir çatlak (düzensizlik) görüyor musun?" Mülik Suresi 3

"Allah'ın katında her şey bir ölçüye göredir." Ra'd Suresi 8

"Biz her şeyi bir ölçüye göre yarattık." Kamer Suresi 49

"Her şeyi yaratan ve bir ölçüye göre düzenleyen Allah'tır." Furkan Suresi 2

"Biz ölçüyü böyle koyduk. Bizim koyduğumuz ölçü, ne güzeldir." Mürselât Suresi, 23

"Gökten uygun ölçüde yağmur indirip, onu yeryüzünde durdurduk." Müminun Suresi 18

"O, yaratıp şekillendiren, âhenk veren ve düzene koyandır. O, (her şeyi) ölçüyle yapıp yönlendirendir. A'lâ Suresi, 2-3

"Yeri uzatıp yaydık, orada sabit dağlar yerleştirdik, yine orada miktarı ve ölçüsü belli olan şeyler bitirdik. Orada hem sizin için hem de rızıkları size ait olmayanlar için (gerekli) geçim vasıtaları yarattık. Her şeyin hazineleri yalnız bizim yanımızdadır. Biz onu ancak belli bir ölçüye göre indiririz." Hicr Suresi 19-21

• Bu durum bizim Allah'ın varlığını, birliğini, gücünü kudretini görmemizi sağlar. Çevremizde gördüğümüz bu delillerden hareketle bilinçli bir mümin haline gelmemize yardımcı olur.

• Kur'an, sık sık evrendeki ölçü ve dengeyi hatırlatarak, bunlar üzerinde düşünmemizi, dersler çıkarmamızı ister. Bu anlamda bize düşen görev, Allah'ın evrende koyduğu ölçü ve denge üzerinde düşünmek, incelemek, varlıklar âlemi için yararlı bilimsel çalışmalar ortaya koymaktır.

"Gece ve gündüzün peş peşe gelmesinde, Allah'ın göklerde ve yerde yarattığı her şeyde, Allah'a karşı sorumluluk bilinci taşıyan bir toplum için ibretler vardır." Yunus Suresi 6

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde akıl sahipleri için elbette ibretler vardır. Onlar ayakta, otururken ve yanları üzerine yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler. "Rabbimiz! Bunu boş yere yaratmadın, seni eksikliklerden uzak tutarız. Bizi ateş azabından koru" derler." Ali İmran Suresi 190-191

• Ayrıca Allah, evrende düzensizlik ve kargaşa ortamı oluşmaması bir denge koymuştur. İnsan da evrendeki düzen ve ahengi bozacak davranışlardan kaçınmalıdır. Çünkü yeryüzündeki hayat Allah'ın yarattığı bu düzen sayesinde sürmektedir.

"Güneş ve ay bir hesaba göre hareket etmektedir. Otlar ve ağaçlar (Allah'a) boyun eğerler. Göğü yükseltti ve ölçüyü koydu. Ölçüde haddi aşmayın." Rahman Suresi 5-8

Kader ve Evrendeki Yasalar

Kader; ölçü, miktar, planlamak, değerlendirmek, ölçmek ve programlamak gibi anlamlara gelir. Kaza ise, emir, hüküm, kesin karar vermek, düzenlemek, gerçekleştirmek ve yaratmak anlamına gelir.

Terim olarak **kader**, "Allah'ın her şeyi belirli bir ölçü, düzen ve uyum içerisinde yaratmasına ve yaratılmış olan her şeyi programlamasına" denir. Bu programın zamanı gelince de bütün ayrıntıları ile gerçekleşmesine de **kaza** denir.

Kadere iman; Allah'ın evreni ve içindeki varlıkları belirli bir plan, ölçü ve düzene göre yarattığına imandır. Allah'ın ilim, irade ve tekvin (yaratma) sıfatları vardır. O, her şeyi bilir ve dilediğini dilediği zaman yaratabilir.

Allah, evrenin düzenini ve işleyişini birtakım yasalara bağlamıştır. Evrende görülen bu şaşmaz prensiplere evrenin yasaları denir.

Evrenin yasaları; fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasalar şeklinde üç ana başlıkta toplanır. Bu yasalara dinimizde "**Sünnetullah**" (Allah'ın Kanunu) denilmektedir.

"Allah'ın kanununda asla bir değişme bulamazsın, Allah'ın kanununda kesinlikle bir sapma da bulamazsın." Fâtır Suresi 43

Bu yasaların temel işlevi evrendeki düzeninin korunması ve sürekli olmasını sağlamaktır. Evrendeki bütün olaylar bu yasalara göre hareket eder. Evrenin yasaları; evrenseldir, gözlem ve deneye dayanır. Ölçülebilir ve sonuçları test edilebilir.

EVRENİN YASALARI	FİZİKSEL YASALAR	BİYOLOJİK YASALAR	TOPLUMSAL YASALAR
Etkili olduğu varlıklar	Canlı - Cansız Tüm Varlıklar	Canlılar	İnsanlar
Bağılantılı bilim dalları	Fizik, Kimya, Matematik, Astronomi vb.	Biyoloji, Zooloji, Anatomi, Tıp, Ekoloji vb	Sosyoloji, Hukuk, Ahlak, Tarih, vb.
TANIM	Fizik, madde ve enerjiyi konu edinen bilim dalıdır. Fiziksel yasalar ise madde ve enerjinin oluşumu, değişimi, yapısı, hareketi ve maddeler arası ilişkilerle ilgili prensiplerdir.	Biyoloji, canlıların doğması, gelişimi, üremesi, canlılığın sona ermesi gibi yaşamış evrelerini, canlıların özelliklerini inceleyen bilim dalıdır. Biyolojik yasalar, canlıların oluşumu, gelişimi ve canlılık özellikleriyle ilgili koyduğu yasalardır.	Toplumsal yasalar; insanların çevresiyle uyum içerisinde yaşamasını sağlar. Toplumsal oluşum, gelişim, değişim ve çözüme ile ilgilidir. Yaşam ve insan ilişkilerini konu edinir.
ÖRNEKLER	Suyun kaldırma kuvveti, Suyun buharlaşması, buharlaşması, Hava basıncı, yerçekimi, Suyun kaynaması, Sürtünme, ışığın kırılması, Isıtılan metallerin genişlemesi,	Canlıların doğması, Gelişimi, Üremesi, Solunum, Sindirim, Beslenme, Canlılığın devam etmesi, Canlılığın sona ermesi,	Adalet, eşitlik, hak hukuk, çalışma... İnsanlar arasında eşitliğin olmadığı toplumlarda bunalım ve karmaşa dönemleri yaşanır. Gelir dağılımının adil olmadığı toplumlarda toplumsal barış bozulur.
AYETLER	"Denizde dağlar gibi yüzen gemiler, O'nun varlığının delillerindedir." Şura Suresi 32 "Gece ile gündüzü birbiri ardınca getiren Allah'tır." Furkan Suresi 62 "Güneş ve ay belirli bir hesaba göre hareket etmektedir." Rahman Suresi 5 "Allah, gökleri gördüğünüz herhangi bir direk olmadan yükseltendir." Ra'd Suresi 2	"Biz rüzgârları aşılayıcı olarak gönderdik ve gökten su indirdik de onunla su ihtiyacınızı karşıladık." Hicr Suresi 22 "Allah her canlıyı sudan yarattı. İşte bunlardan kimi karın üstünde sürünür, kimi de iki ayağı üstünde yürür. Allah dilediğini yaratır." Nur Suresi 45	"Sizden önce (ki milletlerin başından) nice olaylar gelip geçmiştir. Yeryüzünde gezin dolaşın da yalancıların sonunun nasıl olduğuna bir bakın." Âli İmrân Suresi 137 "Şüphesiz ki, bir kavim kendi durumunu değiştirmedikçe Allah onların durumunu değiştirmez." Ra'd Suresi 11
	Bu yasalar, evrenseldir, deney, gözlem ve araştırmalar sonucu ortaya konulmuştur. Her varlık bu yasaların sınırları için işlevlerini sürdürürler. Fiziksel yasalara dayalı olarak teknoloji gelişir. Teknolojik ürünler insanları hayatlarını kolaylaştırır. Örneğin televizyon, bilgisayar birer teknoloji ürünüdür.	Biyolojik yasalar, fiziksel yasalar gibi evrenseldir, deney, gözlem ve araştırmalar sonucu ortaya konulmuştur. Evrendeki biyolojik yasalar Allah'ın çizdiği bir kadedir. Biyolojik yasalar doğadaki mükemmel dengenin bir sonucudur ve Allah'ın sonsuz güç sahibi olduğunun bir göstergesidir.	Toplumsal oluşum, gelişim, değişim ve çözüme ile ilgilidir. Yaşam ve insan ilişkilerini konu edinir.

Biliyor musunuz? Bilimsel yasaların özellikleri şunlardır.

• Yasalara, yeterli sayıda gözlem ve deney sonucu ulaşılır.	• Yasalar, gözlemlenebilir olgular arasındaki ilişkileri ortaya koyar.
• Yasalar evrenselidir. Her yerde, herkes için geçerlidir.	• Yasalarda yanılma olasılığı en alt düzeydedir.
• Bu yasalar, tek tek olaylarla değil, aynı türden birçok olayla ilgilidir.	• Matematiksel olarak ifade edilebilir.

İnsan İradesi Ve Kader

Akıl; İyi ile kötü, doğru ile yanlış arasında tercih etme yeteneğidir. Düşünme eylemi aklın doğal bir ürünüdür. İnsan, akıllı ve düşünen bir varlıktır. Akıl ve düşüncesi ile iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan, faydayı zarardan ayırt eder. Çevresinde olup bitenleri anlar ve değerlendirir.

İrade ise, seçmek, istemek, yönelmek, tercih etmek ve karar vermektir. Diğer bir ifadeyle irade; insanı iki şeyden birini yapmayı tercih etmeye ve tercih ettiği şeyi yapmaya yönlendiren güçtür. İnsan, akılı ile iyiyi kötüden ayırt eder; iradesi ile de herhangi bir iş yapmaya ya da yapmamaya serbestçe karar verir.

Akıl ve irade sahibi olan insan; düşünce, söz ve davranışlarında özgür bir varlıktır. Kader konusu, insanın akıl, irade sahibi, özgür ve sorumlu bir varlık olması ile yakından ilgilidir. Özgür iradesiyle seçim yapabilen insan, bundan dolayı işlediklerinden sorumlu tutulmuştur.

Her şeyi takdir eden ve yaratan Allah'tır. Allah, insana tasarladığı herhangi bir işi yapıp yapmamakta bir irade, yani seçme hürriyeti vermiştir. İnsan bu irade ile iyilik etmeyi seçer, gücünü de bunu yapmak için kullanırsa Allah, iyiliği yaratır. Eğer insan kötülük yapmayı seçer, gücünü de bunu yapmak için kullanırsa Allah kötülüğü yaratır. Hayır işlemiş ise, mükafatını, kötülük yapmışsa cezasını görecekler.

" Yaptıklarınızdan sorumlu tutulacaksınız. " Nahl Suresi 93

" Şüphesiz biz ona (insana) doğru yolu gösterdik. İster şükredici olsun, ister nankör!" İnsan Suresi 3

" Kim iyi bir iş yaparsa kendi yararına, kimde kötülük yaparsa kendi zararındır. Rabbin kullarına asla zulmedici değildir. " Fussilet Suresi 46

" Kim hidayet yolunu seçerse, bunu ancak kendi iyiliği için seçmiş olur; kim de doğruluktan ayrılırsa kendine zarar vermiş olur. Hiçbir günahkâr, başkasının günah yükünü üstlenmez. " İsrâ Suresi 15

İNSANIN FİİLLERİ

İradesi (isteği) dışında meydana gelen	İradesi (isteği) ile meydana gelen
Nefes alıp verişimiz, kalbimizin atışı, doğal afetler, cinsiyeti, ne zaman, nerede dünyaya geldiği, anne babası, milliyeti...	Oturup kalkması, yürümesi, yaptığı davranışlar, çalışması, konuşması...
Allah'ın dilemesi ve yaratması ile meydana gelir. Seçme özgürlüğümüz yok.	Kul tercihte bulunur, Allah yaratır. Seçme özgürlüğümüz var.
Sorumlu değiliz.	Sorumluyuz.

Tercih ve seçmek kuldan, yaratmak Allah'tandır.**Geçmişimize kader, geleceğimize irade gözüyle bakmalıyız.**

Allah'ın iradesi ile insanın iradesi arasındaki ilişkiyi, denizde yol alan bir gemi ile onun içindeki yolculara benzetebiliriz. Geminin bir rotası vardır ve o istikamette yol almaktadır. İnsan gemi içinde otururken de, gezerken de ters yönde yürürken de rota istikametinde zorunlu bir şekilde yol almaktadır. Bu **KÜLLİ İRADE'** yi, gemi içindeki yolcuların kendilerine ait davranışları ise **CÜZ'İ İRADE'** yi ifade eder.

İnsanın Özgürlüğü ve Sorumluluğu

İnsanın özgürlüğü, zorlama ve baskı olmadan kendi iradesiyle karar vermesi olarak tanımlanır.

Sorumluluk, verilen karar sonrasında doğan sonuçların kabul edilmesidir.

İslam dini, söz ve davranışlardan sorumlu tutulmayı akıl ve özgür iradeye bağlı kılmıştır. Akıl ve irade sahibi olmayan diğer tüm canlılar, yaptıkları davranışlardan sorumlu tutulmazlar. İnsanın sorumluluğu hür bir iradeye; seçme ve seçtiğini yapma gücüne sahip olmasının bir sonucudur. Bundan dolayıdır ki, Kuran'a göre insan kendi yaşayışından sorumlu tek varlıktır. İnsanın özgür iradesiyle yaptığı her davranıştan sorumlu olması onun kaderidir.

• İnsanın sorumluluğu gücüyle sınırlıdır. " Allah, kimseye gücünün üstünde bir şey teklif etmez. Herkesin kazandığı iyilik kendi yararına, kötülük de kendi zararındır. " Bakara Suresi, 286. ayet.

• İnsan sadece kendi yaptıklarından sorumludur. " Hiçbir kimse başkasının günahını yüklenmez. " Zümer Suresi 7 " Kim doğru yolu seçerse bunu ancak kendi iyiliği için seçmiş olur, kim de doğruluktan saparsa kendi zararına sapsa olur. Hiçbir günahkâr, başkasının günah yükünü üstlenmez. " İsrâ Suresi 15

• Allah, insanoğluna akıl ve irade yanında ilahî kitaplar ve Peygamberler göndermiştir. " Şüphesiz biz ona (doğru) yolu gösterdik. İster şükredici olsun ister nankör." İnsan Suresi 3

• İman konusu insanın özgür iradesine bırakılmıştır. " Dinde zorlama yoktur. Artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır." Bakara Suresi 256

İnsan, sarf ettiği sözlerde ve sergilediği davranışlarda sorumluluk bilinciyle hareket etmelidir. Bu bakımdan akıl ve iradesini, iyi ve güzel olanı kötü ve yanlış olana tercih etme yönünde kullanmalıdır. " Kaderim böyle " diyerek sorumluluktan kurtulmanın mümkün olamayacağı gerçeği bilinmelidir. Çünkü insan özgür iradesiyle işlediklerinden sorumludur ve bunun karşılığını görecekler.

Kadere İnanmanın Faydaları

- 1- Kadere inanan insanlar, varlıklar ve olaylar karşısında; korku, yalnızlık, çaresizlik ve umutsuzluk duygularına mahkûm olmaz.
- 2- Hiçbir şeyin başıboş ve gagesiz olmadığını, her şeyin Allah'ın bilgisi dâhilinde olduğunu bilen insan, felaket anlarında soğukkanlı, dirençli, sabırlı ve iyimser olur.
- 3- Para, mal, mevki vs. hırsının ve kıskançlığın esiri olmaz, çünkü bu hayatın geçici olduğunu bilir.
- 4- Tüm evrenin Yüce Allah tarafından yaratıldığını bilerek, yaratılanları yaratandan ötürü sever. Canlı-cansız tüm varlıklara karşı sorumluluk bilinci ile yapıcı olur. Düşünce, söz ve davranışlarında başkalarına zarar vermekten kaçınır.

Tevekkül

Tevekkül, Allah'a teslim olmak, güvenmek, dayanmak, bağlanmak ve sığınmak demektir. Dini terim olarak ise, bir amaca ulaşmak için gerekli olan her türlü önlemi alarak; elinden gelen tüm gayreti gösterdikten sonra kalben Allah'a bağlanıp ona güvenmek, sonucu Allah'tan beklemek demektir. Mesela bir çiftçi önce zamanında tarlasını sürüp ekime hazırlayacak, tohumu atacak, sulayacak, zararlı bitkilerden arındırıp ilaçlayacak, gerekirse gübresini de verecek, ondan sonra iyi ürün vermesi için Allah'a güvenip dayanacak ve sonucu O'ndan bekleyecektir. Bunların hiçbirisini yapmadan " Kader ne ise o olur " tarzında bir anlayış tembellikten başka bir şey değildir ve İslam'ın tevekkül anlayışıyla bağdaşmaz.

" Karanını verdiğin zaman artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah kendisine dayanıp güvenenleri sever." Ali İmran Suresi 159

" Allah'a güven, doğrusu Allah kendisine güvenenleri sever." Ali İmran 158

" Müslümanlar sadece Allah'a dayanıp güvensinler." Âli İmrân Suresi 122

" Allah'a dayan. Vekil olarak Allah yeter." Ahzab Suresi 3

" Ölümsüz ve daima diri olan Allah'a güven, O'nu överek yücelt." Furkan Suresi 58

" Göklerin ve yerin gaybı (bilinmeyi, sırrı) Allah'a aittir, bütün işler O'na götürülür. O'na kulluk et ve O'na güven. Rabbin yaptıklarınızdan haberdardır." Hud Suresi 123

" Müminler, ancak o kimselerdir ki Allah anılınca kalpleri ürperir, onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda o ayetler onların imanlarını artırır ve Rablerine tevekkül ederler." Enfal Suresi 2

Sevgili Peygamberimiz, devesini başıboş bırakıp, tevekkül ettiğini söyleyen bir kişiye şu sözlerle uyarılmıştır: " Önce deveni bağla, sonra Allah'a tevekkül et." Hadisi Şerif

" Eğer siz Allah'a hakkıyla tevekkül ederseniz, O, sizi kuşları rızıklandığı gibi rızıklandırır." Hadisi Şerif

Tevekkül, Müslümanların kadere olan inançlarının bir sonucudur. Tevekkül eden kimse, Allah'a kayıtsız şartsız teslim olmuş, kaderine razı kimsedir. Fakat nasıl kadere inanmak tembel tembel oturmaya, her şeyden el etek çekmeyi gerektirmiyorsa, tevekkül de tembellik ve miskinliği gerektirmez. Gerçek mütevekkil çalışmadan kazanmayacağını, ekmeden biçilemeyeceğini, amelsiz Cennet'e giremeyeceğini, ihlasla ibadet ve taatta bulunmadan Allah'ın rızasına kavuşulamayacağını bilir.

Emek ve Rızık

Emek: Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücüdür. Diğer bir ifadeyle emek; İnsanın bir amaca ulaşması için zihinsel ve bedensel olarak çaba sarf etmesi, gayret göstermesidir.

Dinimiz çalışkanlığı övmekte, insanın, çalışmadan ve gayret etmeden isteklerine ulaşmasının mümkün olamayacağını dile getirmektedir. Dünya ve ahiret mutluluğuna ulaşmanın yolu da çalışmaktan geçmektedir.

" Allah, gökleri ve yeri yerli yerince yaratmıştır. Böylece herkes kazancına göre karşılık görür. Onlara haksızlık edilmez." Câsiye Suresi 22

" Allah'ın sana verdiğinden (onun yolunda harcayarak) ahiret yurdunu iste; ama dünyadan da nasibini unutma. Allah'ın sana iyilik yaptığı gibi sen de (insanlara) iyilik et..." Kasas suresi 77

" İnsan ancak çalıştığına karşılığında sahip olur. Onun çalışması şüphesiz görülecek ve ona karşılığı tastamam verilecektir." Necm Suresi 39-41

" Kim doğru ve yararlı iş yaparsa, kendi iyiliği için yapmış olur. Kim de kötülük işlerse, kendi zararına işlemiş olur." Fussilet Suresi 46

" Kişinin yediği en hayırlı yemek, emeği ile kazandığı yemektir." Hadisi Şerif

" Sizden herhangi birinizin sırtına bir bağ odun yüklenip satması, dilenmesinden hayırlıdır. " Hadisi Şerif

Rızık: Sözlükte; rızık, yararlanılması için verilen başış, nasip, gıda, yiyecek ve faydalanılan şey demektir. Terim olarak ise, canlıların ihtiyaç duyduğu ve yararlandığı Allah tarafından sağlanan her türlü nimet anlamına gelir.

Tüm canlılara rızık veren Allah, bizleri de rızıklandırır. Fakat bu dünya sebepler dünyasıdır. Bize düşen rızık temini için emek sarf etmektir.

1- Rızık yaratan ve veren Allah Teâla'dır.

"Yeryüzünde yürüyen her canlının rızıkı, yalnızca Allah'a aittir." Hud Suresi 6

2- Allah, dilediğine bol rızık verip, dilediğinin rızıkını ise daraltır.

" ...Allah dilediğine rızıkı bol verir, dilediğinden de kısar..." Şuara Suresi 12

3- Haram olan bir şey, onu kazanan kul için rızık sayılır. Fakat Allah'ın haram olan rızıkı, kulun kazanmasına rızası yoktur.

"Artık Allah'ın size verdiği rızıktan helal ve temiz olarak yiye." Nahl Suresi 114

4- Herkes kendi rızıkını yer. Bir kimse başkasının rızıkını yiyemeyeceği gibi, başka biri de onun rızıkını yiyemez.

Hayır ve Şer

Hayır: İyi, güzel, yararlı ve faydalı anlamlarına gelen, Allah'ın emrettiği, sevdiği ve yapılmasından hoşnut olduğu davranışlar demektir. **Şer:** Kötü, fena, çirkin, zararlı anlamlarına gelip, Allah'ın sevmediği, hoşlanmadığı ve yapılmasını istemediği, yapılması durumunda da ceza gerektiren davranışlardır.

" Kim zerre miktarı kötülük işlerse mutlaka karşılığını görecektir. " Kim zerre miktarı iyilik işlerse mutlaka karşılığını görecektir. " Zilzal Suresi 7-8

Allah'ın kudreti ile meydana gelen her işte ya kendimiz, ya başkaları ya da toplum için birtakım faydalar bulunabilir. Bir şeyin şer olması bize göredir. Bir ayette bu husus şöyle açıklanmaktadır: "Umulur ki, hoşlanmadığınız bir şey sizin için hayırdır. Ve yine umulur ki, sevdiğiniz bir şey de sizin için şerdir. Siz bilmezsiniz, Allah bilir" Bakara Suresi 216

Demek ki ilk bakışta insana şer gibi görünen pek çok olay, netice itibarıyla iyi ve hayırlı olabilmektedir.

Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazretleri bu hakikati ne güzel dile getirmiştir:

" Hak şerleri hayreyle / Zannetme ki gayreyle / Ârif anı seyreyler / Mevlâ görelim neyle / Neylerse güzel eyler."

Ecel ve Ömür

Ecel: Sözlükte; vakit, süre, vaktin bitimi, sürenin sona ermesi anlamındadır. Terim olarak ecel, insan hayatı ve diğer canlılar için belirlenmiş süreyi ve bu sürenin sonunu, yani ölüm anını ifade eder.

Ömür: Canlıların doğumundan ölümüne kadar geçen sınırlı zaman dilimidir.

" Allah'ın izni olmadan hiçbir kişi ölmez. (Ölüm) Belirli bir süreye göre yazılmıştır." Âli İmrân Suresi 145

" Her canlı ölümü tadacaktır." (Ali İmran, ayet 185)

" Her can, ölümü tadacaktır. Sonunda bize döndürüleceksiniz." Ankebût Suresi 57

" Evrende var olan her canlı yok olup gidecektir. Ancak yüce ve cömert olan Rabbimizin varlığı sonsuza dek kalacaktır." Rahmân Suresi 26-27

" Aranızda ölümü takdir eden biziz." Vakıa Suresi 60

" Her toplumun bir eceli vardır. Ecelleri gelince onu ne bir an geciktirebilirler ne de bir an öne alabilirler." A'râf Suresi 34

" De ki: "Sizin için belirlenmiş bir gün vardır ki, ondan ne bir an ertelenebilirsiniz, ne de (bir an) öne alınabilirsiniz. " Sebe Suresi 30

" O (Allah), sizi bir çamurdan yaratan, sonra size bir ecel, (bir ömür süresi) tayin edendir..." En'âm Suresi 2

" Biz gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri ancak hak ile ve belirli bir süre (ecel) için yaratmıştık." Ahkaf Suresi 3

" Sonra size ecel takdir eden odur." En'am Suresi 2

" Güneş ve aydan her biri, belirlenmiş bir süreye kadar hareketlerini sürdürür." Fâtır Suresi 13

" Kuşkusuz biz Allah'a aitiz ve ona döneceğiz." Bakara suresi 156

" Sana kıyameti, ne zaman gelip çatacağını soruyorlar. De ki: Onun ilmi ancak Rabbinin katındadır. Onun vaktini ondan başkası açıklayamaz."A'raf Suresi 187

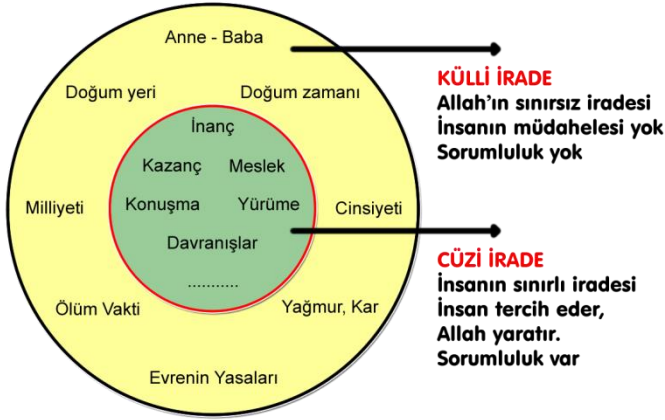
Külli İrade: Yüce Allah'ın mutlak ve sınırsız iradesi demektir.

Cüz'i İrade: İnsanın "sonlu ve sınırlı" iradesidir.

Sünnetullah: Cenab-ı Allah'ın sonsuz kudretiyle belirlediği, Allah'ın dilemesi olmadıkça değişmeyen kurallar. Allah'ın evreni idare etmekteki ölçüsü, değişmeyen kanunları.

Kader: Sözlükte "ölçü, miktar, bir şeyi belirli ölçüye göre yapmak ve belirlemek" anlamlarına gelir. Terim olarak "Yüce Allah'ın, ezelden ebede kadar olacak bütün şeylerin zaman ve yerini özellik ve niteliklerini, ezeli ilmiyle bilip sınırlaması ve takdir etmesi" demektir. Allah'ın ilim, irade ve kudret sıfatlarıyla ilgili bir kavram olan kader, evreni, evrendeki tüm varlık ve olayları belli bir düzen ve ölçüye göre idare eden ilahi kanunu ifade eder.

Kaza: Sözlükte "emir, hüküm, bitirme ve yaratma" anlamlarına gelen kaz anlamlarına gelir. Terim olarak, Cenab-ı Hakk'ın ezelde irade ettiği ve takdir buyurduğu şeylerin zamanı gelince, her birisini ezeli ilim, irade ve takdirine uygun biçimde meydana getirmesi ve yaratmasıdır. Kaza Allah'ın tekvîn sıfatı ile ilgili bir kavramdır.

Ayetel Kürsi

Ayetel Kürsi, Bakara Suresinin 255. ayetidir ve Tevhid ilmiyle alakalı en büyük Ayet-i kerimedir. İçinde "kürsi" kelimesi geçtiği için "Ayetel-Kürsi" denilmiştir. Bu ayet, Allah'ın yüce sıfatlarını ve eşsiz kudretini anlatmaktadır. Ayetel Kürsi namaz içinde sure şeklinde okunduğu gibi, namazın bitiminde tesbihden önce de okunur.

- Allah kendisinden başka hiçbir ilah olmayandır.
- Diridir, kayyumdur. (Bütün varlıkları görüp gözetken, yöneten, bir an bile onları bilgi ve ilgisi dışında tutmayandır.)
- Onu ne bir uyuklama tutabilir, ne de bir uyku.
- Göklerdeki her şey, yerdeki her şey onundur.
- İzni olmaksızın onun katında şefaatte bulunacak kimdir?
- O, kulların önlerindeki ve arkalarındakileri (yaptıklarını ve yapacaklarını) bilir.
- Onlar onun ilminden, kendisinin dilediği kadarından başka bir şey kavrayamazlar.
- Onun kürsüsü bütün gökleri ve yeri kaplayıp kuşatmıştır. (O, göklere, yere, bütün evrene hükmetmektedir.)
- Gökleri ve yeri koruyup gözetmek ona güç gelmez.
- O, yücedir, büyüktür.